QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO AYLANMASI (2020- yil yanvar-iyun)

Mamlakatning tashqi iqtisodiy faoliyati, xususan tashqi savdo sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard natijasi aholining turmush darajasiga bevosita o`z ta`sirini o`tkazadi.

2020- yil yanvar-iyun oylari yakuni bilan Qoraqalpog'iston Respublikaning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 257,1 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019- yilning mos davriga nisbatan 116,8 mln. AQSh dollariga yoki 31,2 % ga kamaydi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI VA BALANSI (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQShdollari)

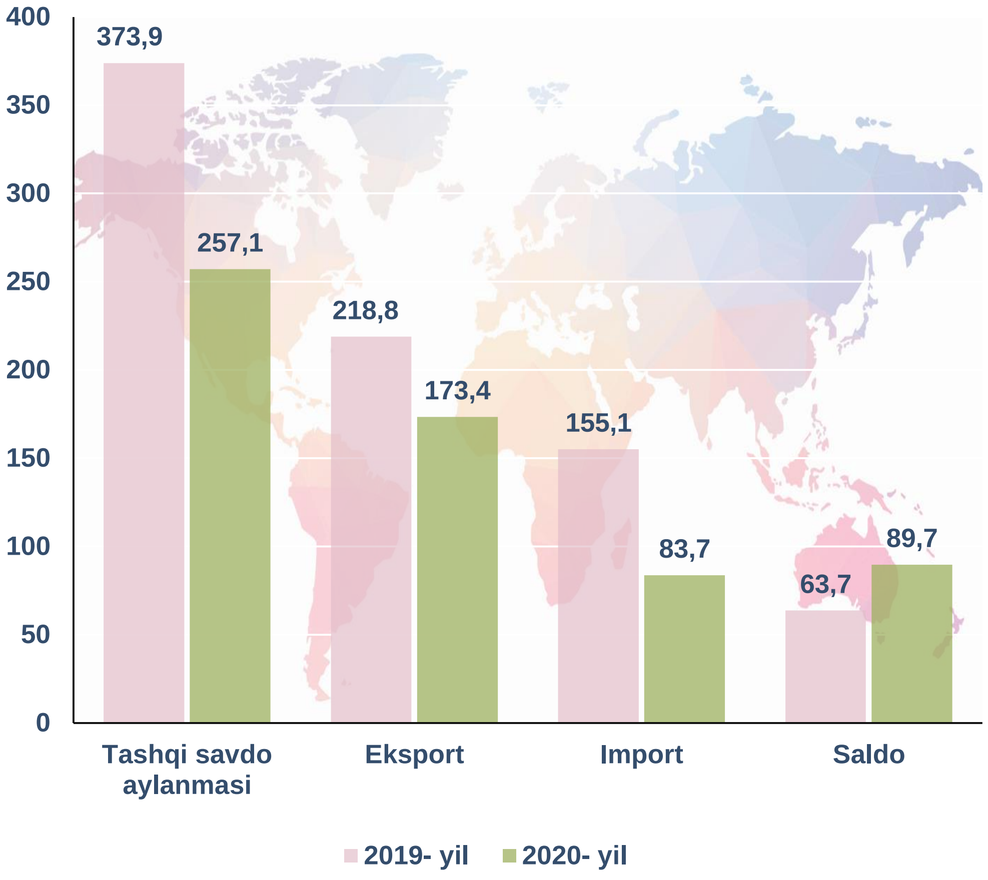

TSA da eksport hajmi 173,4 mln. AQSh dollariga (20,8 % ga kamaydi) va import hajmi 83,7 mln. AQSh dollariga (46,0 % ga kamaydi) yetdi. Hisobot davrida - 89,7 mln. AQSh dollari qiymatida aktiv tashqi savdo balansi qayd etildi.

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TASHQI SAVDO AYLANMASIDA MDH VA BOSHQA DAVLATLARNING ULUSHI (yanvar-iyun, % da)

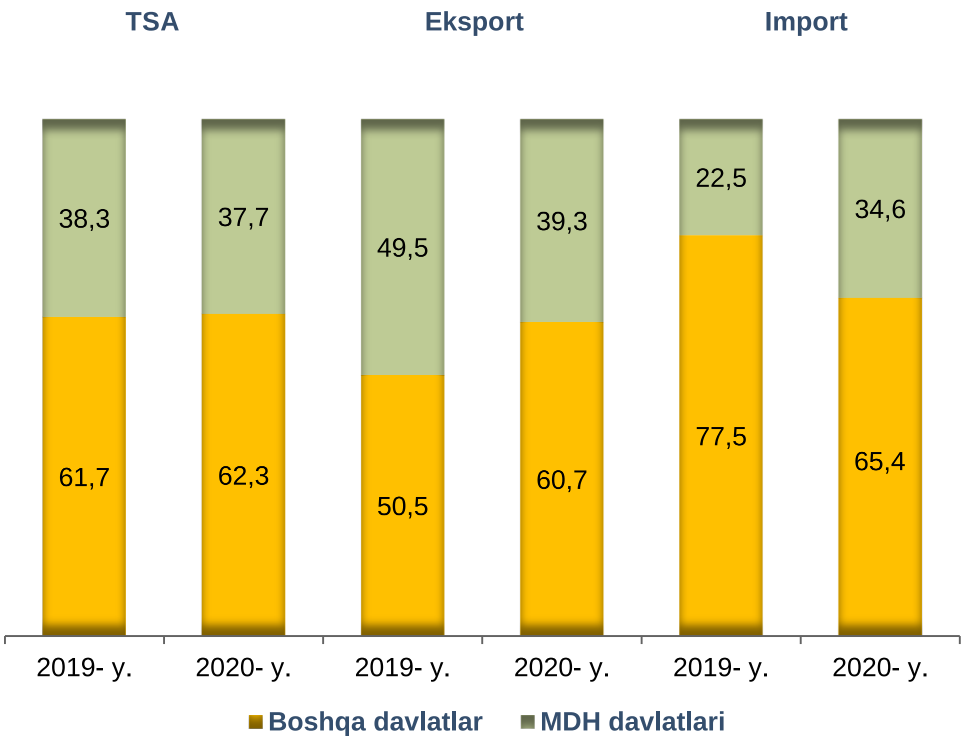

Shu bilan birga ta'kidlab o'tish kerakki, 2020- yilning iyun oyida eksport qilingan tovar va xizmatlar, may oyiga nisbatan 0,4 mln. AQSh dollarga kam eksport qilindi va 30,6 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Tovar va xizmatlar importi hajmi esa 19,7 mln. AQSh dollarini tashkil qilgan bo'lib, bu esa may oyiga nisbatan 10,7 mln. AQSh dollariga ko'proqdir.

TOVAR VA XIZMATLAR-NING OYLIK EKSPORT-IMPORT KO‘RSATKICH-LARI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQSh dollari)

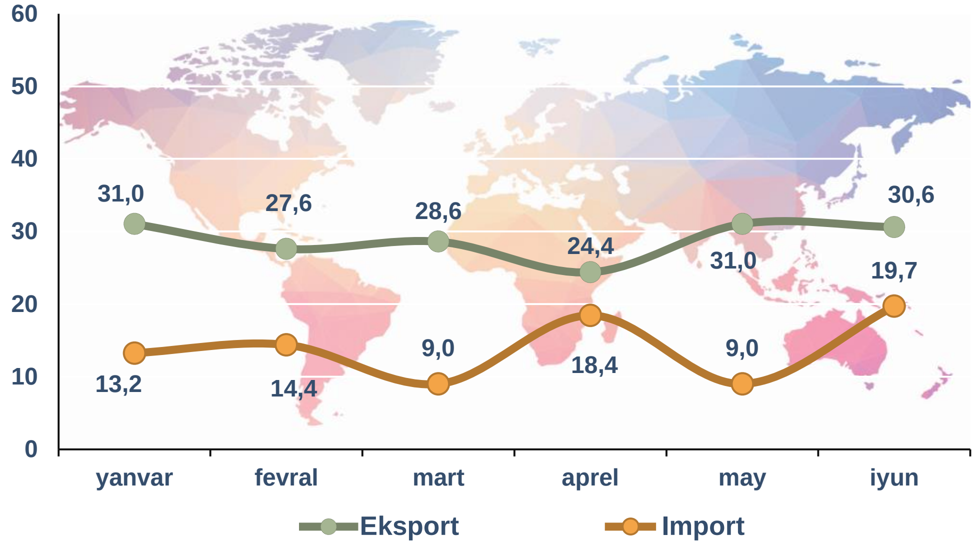

2020- yil yanvar-iyun oylarida Qoraqalpog‘iston Respublikasi tashqi savdo aylanmasida yuqori ulushga ega davlatlar ketma-ketligi quyidagicha ko‘rinish olgan:

QORAQALPO-G‘ISTON RESPUBLIKASI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI ENG YUQORI ULUSHGA EGA BO`LGAN DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

Davlatlar	TSA	Eksport	Import	Ulushi, % da
Xitoy Xalq Respublikasi	68,8	51,2	17,6	26,8
Rossiya Federatsiyasi	60,0	41,9	18,1	23,3
Turkiya	31,7	30,8	0,9	12,3
Qozog‘iston	28,2	20,1	8,1	11,0
Koreya Respublikasi	19,3	2,5	16,8	7,5
Latviya	13,1	10,9	2,2	5,1
Vyetnam	5,9	-	5,9	2,3
Bangladesh	3,4	3,4	-	1,3
Tojikiston	2,5	2,5	-	1,0
Ukraina	2,4	1,8	0,6	0,9
Qirg‘iz Respublikasi	1,9	1,1	0,8	0,8
Afg‘oniston	1,7	1,7	-	0,7
Ruminiya	1,3	-	1,3	0,5

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQSh dollari)

Qoraqalpog‘iston Respublikasi, jahonning 55 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Xitoy Xalq Respublikasida (26,8 %), Rossiya Federatsiyasida (23,3 %), Turkiyada (12,3 %), Qozog`istonda (11,0 %), Koreya Respublikasida (7,5 %), Latviyada (5,1 %) va Vyetnamda (2,3 %) qayd etilgan.

Davlatlar	2018-y.	2019-y.	2020-y.
Xitoy Xalq Respublikasi	**92,2**	**99,0**	**68,8**
Eksport	68,9	54,5	51,2
Import	23,3	44,5	17,6
Saldo	45,6	10,0	33,6
Rossiya Federatsiyasi	**97,3**	**89,9**	**60,0**
Eksport	70,5	73,5	41,9
Import	26,8	16,4	18,1
Saldo	43,7	57,1	23,8
Turkiya	**60,3**	**43,5**	**31,7**
Eksport	55,5	29,4	30,8
Import	4,8	14,1	0,9
Saldo	50,7	15,3	29,9
Qozog`iston	**36,1**	**42,7**	**28,2**
Eksport	29,5	29,4	20,1
Import	6,6	13,3	8,1
Saldo	22,9	16,1	12,0
Koreya Respublikasi	**13,6**	**32,1**	**19,3**
Eksport	1,4	10,3	2,5
Import	12,2	21,8	16,8
Saldo	-10,8	-11,5	-14,3
Latviya	**17,2**	**13,2**	**13,1**
Eksport	14,9	10,9	10,9
Import	2,3	2,3	2,2

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQSh dollari)

Davlatlar	2018-y.	2019-y.	2020-y.
Saldo	12,6	8,6	8,7
Vyetnam	**3,3**	**6,6**	**5,9**
Eksport	1,0	-	-
Import	2,3	6,6	5,9
Saldo	-1,3	-6,6	-5,9
Bangladesh	**0,6**	**-**	**3,4**
Eksport	0,6	-	3,4
Import	-	-	-
Saldo	0,6	-	3,4
Tojikiston	**1,1**	**1,3**	**2,5**
Eksport	1,0	1,3	2,5
Import	0,1	-	-
Saldo	0,9	1,3	2,5
Ukraina	**3,8**	**4,0**	**2,4**
Eksport	2,8	1,8	1,8
Import	1,0	2,2	0,6
Saldo	1,8	-0,4	1,2
Qirg'iz Respublikasi	**2,3**	**2,1**	**1,9**
Eksport	2,3	1,7	1,1
Import	-	0,4	0,8
Saldo	2,3	1,3	0,3
Afg'oniston	**1,0**	**0,6**	**1,8**
Eksport	1,0	0,6	1,7
Import	-	-	-
Saldo	1,0	0,6	1,7
Ruminiya	**1,4**	**1,3**	**1,3**
Eksport	-	-	-
Import	1,4	1,3	1,3
Saldo	-1,4	-1,3	-1,3

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING EKSPORTI (2020- yil yanvar-iyun)

2020- yil yanvar-iyun oylarida eksport hajmi 173,4 mln. AQSh dollariga teng bo‘ldi. Eksport tarkibida tovarlar 99,4 % ulushga ega, bular asosan kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar (70,5 %) va oziq-ovqat mahsulotlari (11,1 %) guruhlari hissasiga to‘g‘ri kelmoqda.

TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI TARKIBI (yanvar-iyun, ming AQSh dollari)

2019-yil **2020- yil**

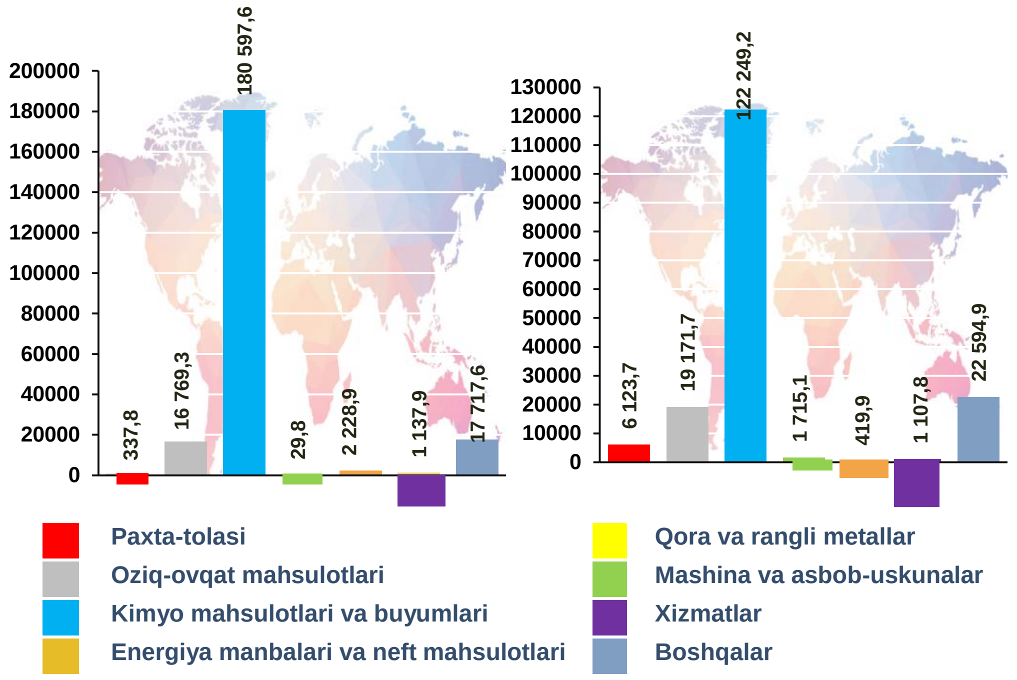

TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI ULUSHI (2020- yil yanvar-iyun, % da)

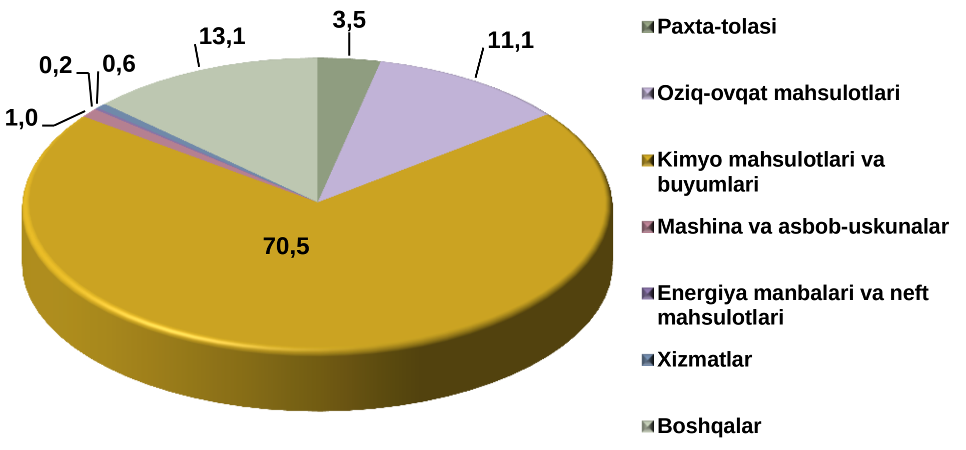

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARGA EKSPORT TARKIBI (2020- yil yanvar-iyun)

	Mln. AQShdollari			Umumiyhajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlat-lari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlat-lari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	**173,4**	**68,1**	**105,3**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Paxta-tolasi	6,1	-	6,1	3,5	-	5,8
Oziq-ovqat mahsulotlari	19,2	5,9	13,3	11,1	8,7	12,6
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	122,2	55,6	66,6	70,5	81,6	63,3
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	0,4	0,1	0,3	0,2	0,2	0,3
Mashina va asbob-uskunalar	1,7	-	1,7	1,0	0,1	1,6
Xizmatlar	1,1	0,7	0,4	0,6	1,1	0,4
Boshqalar	22,6	5,7	16,9	13,1	8,4	16,1

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo`nalishi bo`yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi kimyo mahsulotlari va buyumlarihissasiga to`g`ri kelmoqda, keyingi o`rinlarda eksport hajmi bo`yicha oziq-ovqat mahsulotlari va xizmatlarga to`g`ri kelmoqda.

Eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning oylar kesimidagi o‘zgarish sur’atlari bo‘yicha quyida keltirilgan ma’lumotlardan shuni ko‘rishimiz mumkinki, 2020- yilning yanvar-iyun oylari davomida eng yuqori o‘sish sur’atlari may oyida kuzatilgan.

TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTINING O`ZGARISH SUR`ATLARI (2020- yil yanvar-iyun, % da)

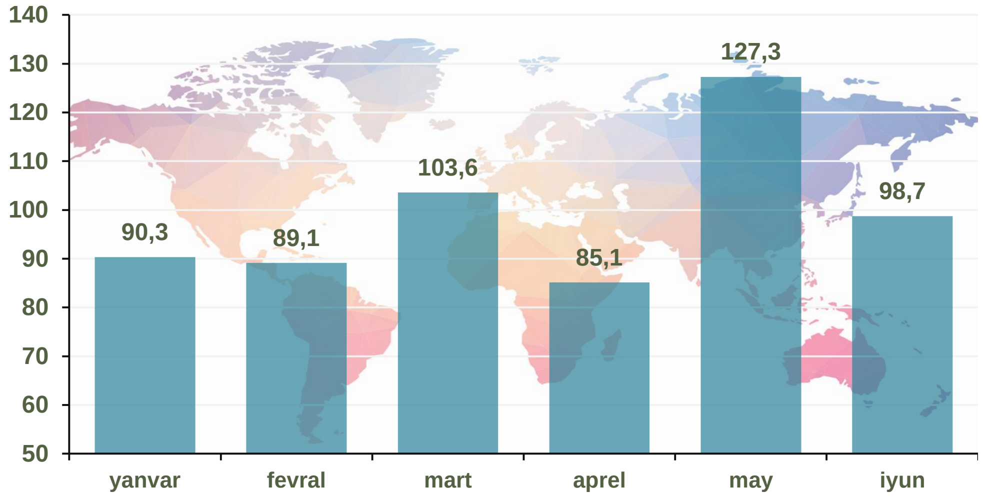

Shuningdek, tovar va xizmatlar eksporti o‘zgarish sur’atlarining tahliliga asosan, 2020- yilning iyun oyida eksport qilingan tovar va xizmatlar may oyiga nisbatan 28,6 % ga kamaygan.

Xizmatlar eksporti hajmi 1,1 mln. AQSh dollarini yoki jami eksport hajmining 0,6 % ini tashkil etib, 2019- yilning shu davriga nisbatan 97,4 % ni tashkil etdi.

Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport xizmatlari (53,6 %), moliyaviy xizmatlar (25,0 %) va safarlar (20,6 %) hissasiga to‘g‘ri keladi.

XIZMATLAR EKSPORTI TARKIBI (yanvar-iyun, % da)

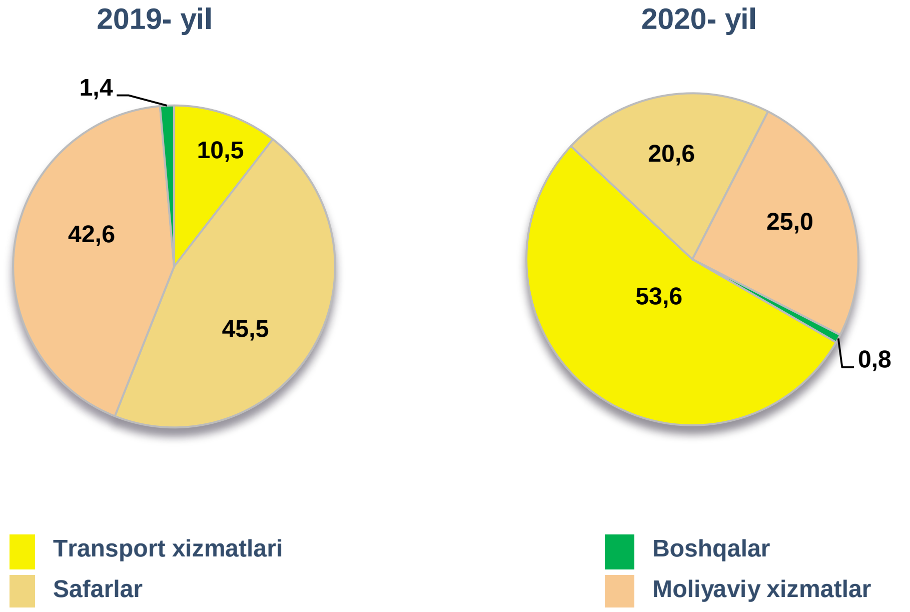

Tovar va xizmatlar eksporti dinamikasi tahliliga ko‘ra, 2020-yilning iyun oyi mobaynida eksport qilingan tovarlar hajmi, may oyiga nisbatan 0,5 mln. AQSh dollariga kam eksport qilindi va 30,4 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Xizmatlar eksporti esa 0,2 mln. AQSh dollarini tashkil etgan.

TOVARLAR VA XIZMATLAR EKSPORTI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQSh dollari)

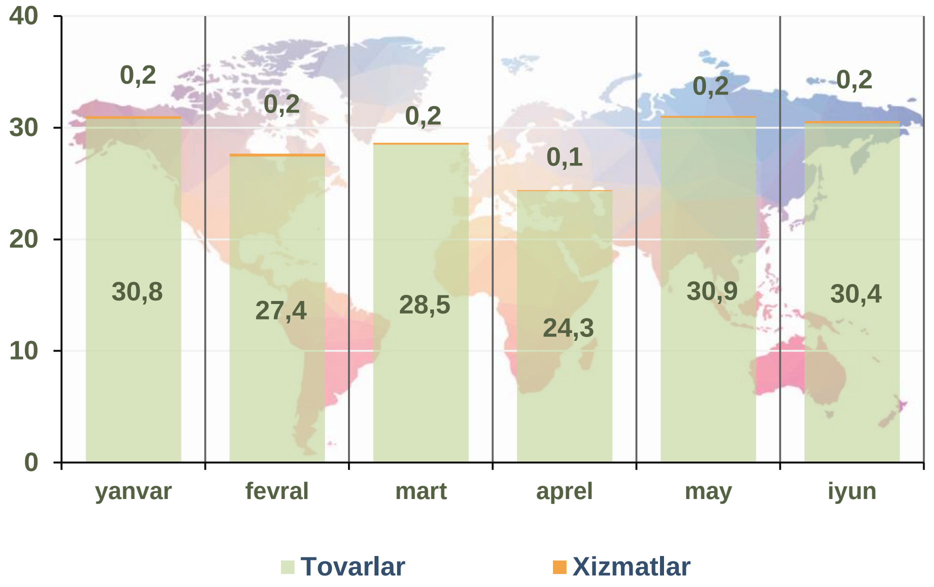

RESPUBLIKA EKSPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR-NING ULUSHI (yanvar-iyun, % da)

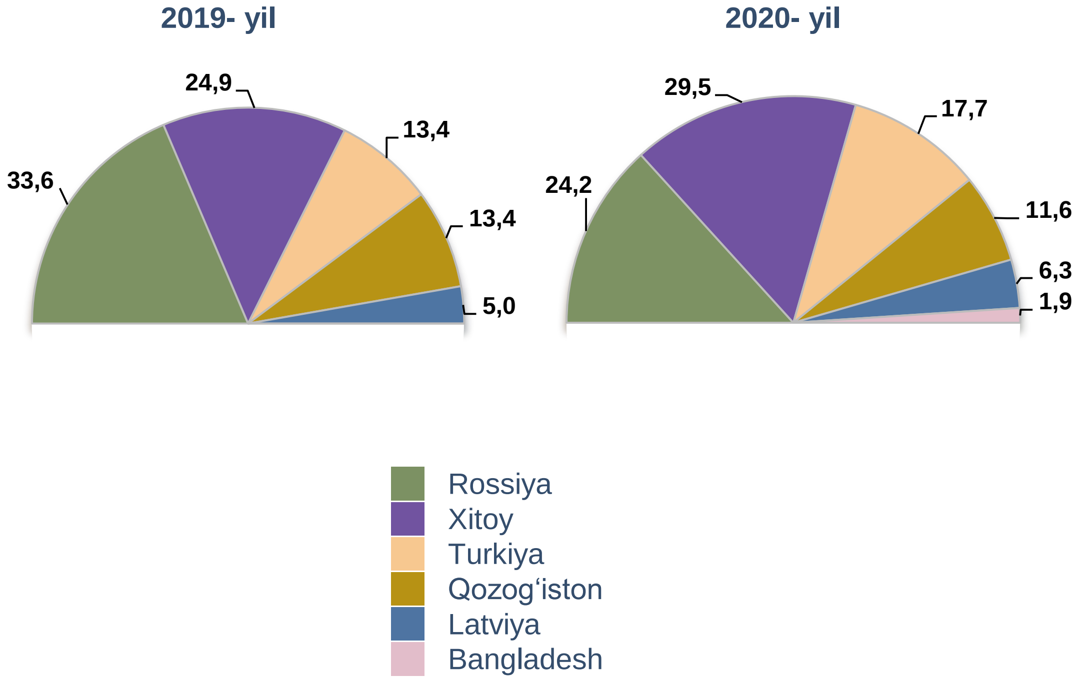

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING ASOSIY HAMKOR DAVLATLARGA AMALGA OSHIRGAN EKSPORT HAJMI (yanvar-iyun)

Eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning asosiy qismi Xitoy, Rossiya Federatsiyasi va Turkiya hissasiga to‘g‘ri kelmoqda. Bu esa umumiy eksport hajmining 71,4 % ini tashkil qiladi. Xitoy, Rossiya Federatsiyasi va Turkiyaga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga nazar tashlasak, asosan kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlardan iborat ekanligini ko‘rishimiz mumkin.

Davlat nomi	Mln. AQSh doll.		Ulushi, % da		O‘rni	
	2019- yil	2020- yil	2019- yil	2020- yil	2019- yil	2020- yil
Xitoy	54,5	51,2	24,9	29,5	2	1
Rossiya	73,5	41,9	33,6	24,2	1	2
Turkiya	29,4	30,8	13,4	17,7	4	3
Qozog‘iston	29,4	20,1	13,4	11,6	3	4
Latviya	10,9	10,9	5,0	6,3	5	5
Bangladesh	-	3,4	-	1,9	11	6
Koreya Respublikasi	10,3	2,5	4,7	1,4	6	7
Tojikiston	1,3	2,5	0,6	1,4	8	8
Ukraina	1,8	1,8	0,8	1,0	7	9
Afg‘oniston	0,6	1,7	0,3	1,0	10	10
Iroq	1,0	1,3	0,5	0,7	9	11

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI (2020- yil yanvar-iyun)

2020- yilning yanvar-iyun oylarida jami 24 477,4 tonna meva-sabzavot mahsulotlari 5 541,1 ming AQSh dollariga eksport qilindi (2019- yilning mos davriga nisbatan 20,1 % ga kamaygan).Meva-sabzavot mahsulotlarining eksport tarkibiga qaralsa, 2020- yilning yanvar-iyun oylarida 22 713,3 tonna sabzavotlar 4 301,7 ming AQSh dollariga eksport qilingan.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI (2020- yil yanvar-iyun)

Shuningdek, 1 399,3 tonna meva va rezavorlar 998,9 ming AQSh dollariga eksport qilingan bo'lib, eksport hajmi 2019- yilning mos davriga nisbatan 1 171,1 tonnaga kamaygan.

Shuni aytib o'tish joizki, mamlakatimizda eksport salohiyatini kengaytirish, yangi bozorlarni o'zlashtirish natijasida meva-sabzavot mahsulotlari, uzum, poliz, dukkakli ekinlar, shuningdek, quritilgan sabzavot va mevalarni eksport qilish hajmi oshib bormoqda. Jumladan, 2020- yilning yanvar-iyun oylarida yeryong'oq eksporti hajmi 13,8 ming AQSh dollariga yetdi (2019- yilning mos davriga nisbatan 3,8 barobarga ko'paygan).

RESPUBLIKAMIZDA YETISHTIRILGAN MEVA VA SABZAVOT MAHSULOTLARINING ASOSIY BOZORLARI EKSPORT GEOGRAFIYASI
(yanvar-iyun)

Davlat nomi	2019- yil			2020- yil		
	tonna	ming AQSh doll.	ulushi, % da	tonna	ming AQSh doll.	ulushi, % da
Qozog‘iston	13487,0	5011,1	72,3	22798,4	4715,4	85,1
Rossiya	3676,5	1242,3	17,9	1484,1	652,9	11,8
Xitoy	25,5	24,7	0,4	51,0	53,0	1,0
Qirg‘iz Respublikasi	69,1	109,5	1,6	40,6	48,4	0,9
Iroq	-	-	-	47,5	33,3	0,6
BAA	-	-	-	23,0	23,0	0,4
Turkiya	502,6	66,0	1,0	10,0	12,0	0,2
Ukraina	21,5	101,1	1,5	22,9	3,2	0,1

MEVA VA SABZAVOT MAHSULOTLARINING TARKIBI
(yanvar-iyun, % da)

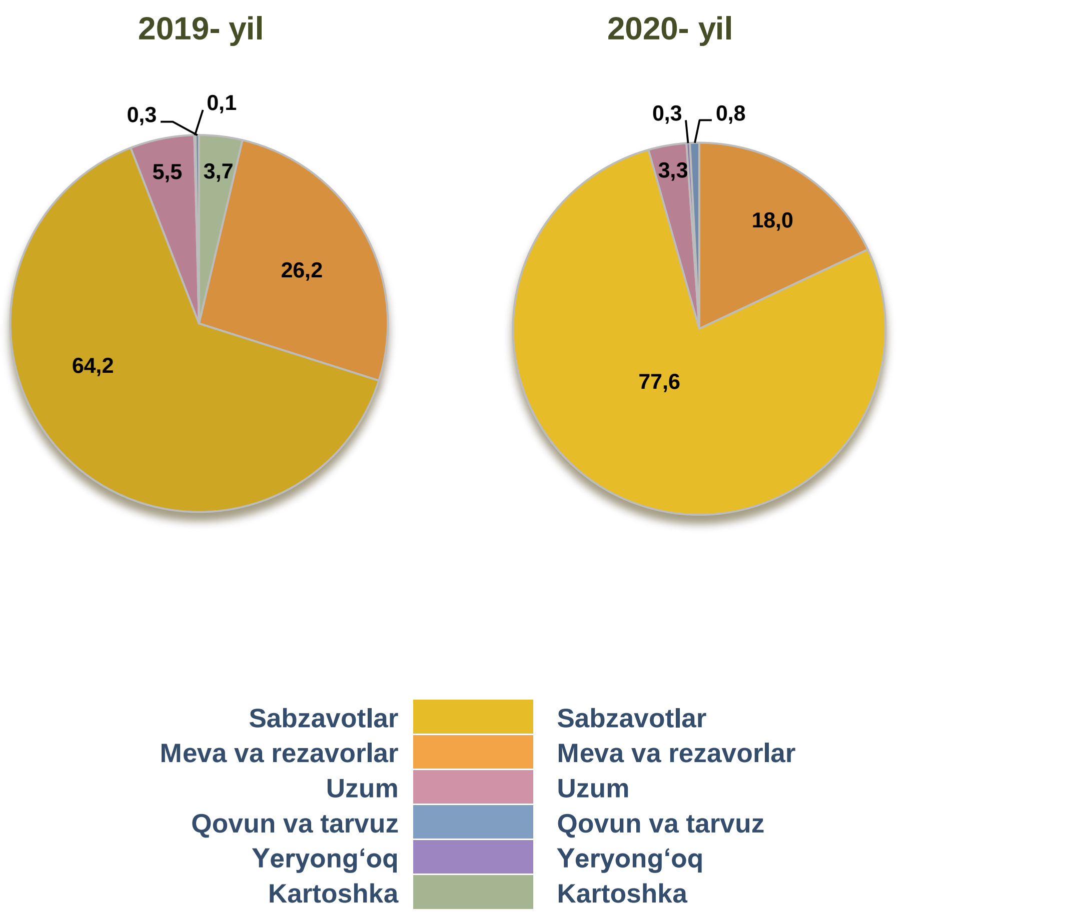

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING IMPORTI (2020- yil yanvar-iyun)

2020- yilning yanvar-iyun oylarida import hajmi 83,7 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019- yilning shu davriga nisbatan 46,0 % ga kamaydi. Import tarkibida eng katta ulush mashina va asbob uskunalar (32,1 %), kimyo mahsulotlari va buyumlari (17,7 %), oziq-ovqat mahsulotlari (14,8 %) guruhlari hisobiga to‘g‘ri keldi.

TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTI TARKIBI (yanvar-iyun, ming AQSh dollari)

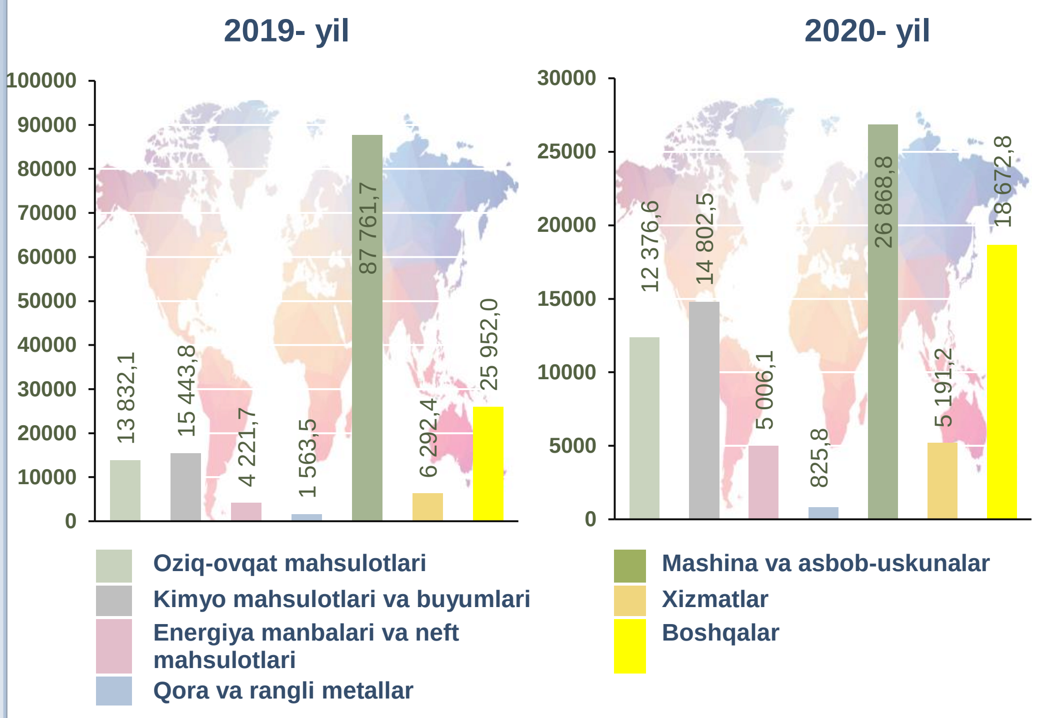

TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTI ULUSHI (2020- yil yanvar-iyun, % da)

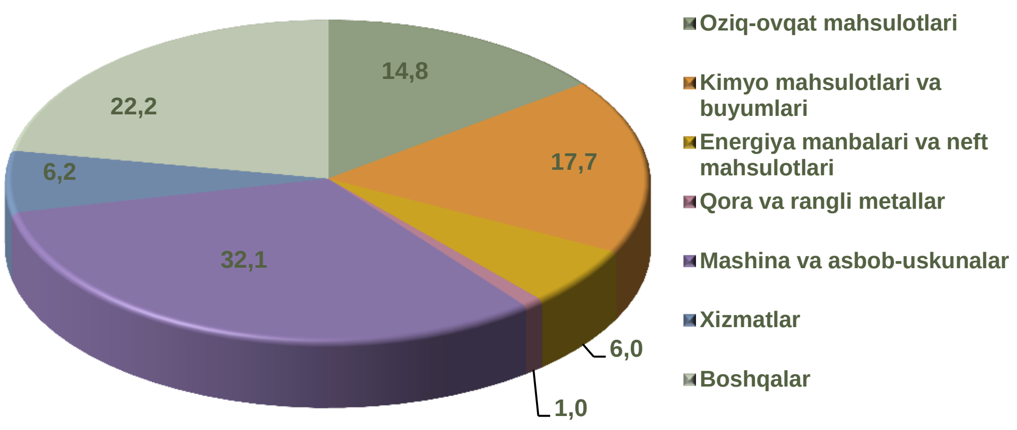

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARDAN IMPORT TARKIBI (2020- yil yanvar-iyun)

	Mln. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Import	**83,7**	28,9	54,8	100	100	100
Oziq-ovqat mahsulotlari	12,4	11,6	0,7	14,8	40,2	1,4
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	14,8	0,5	14,3	17,7	1,7	26,1
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	5,0	2,2	2,8	6,0	7,6	5,1
Qora va rangli metallar	0,8	0,1	0,8	1,0	0,2	1,4
Mashina va asbob-uskunalar	26,9	3,8	23,1	32,1	13,1	42,1
Xizmatlar	5,2	0,3	4,9	6,2	1,1	8,9
Boshqalar	18,7	10,5	8,2	22,2	36,1	15,0

Import qilingan tovar va xizmatlarning oylar kesimidagi o‘zgarish sur’atlari bo‘yicha quyida keltirilgan ma’lumotlardan shuni ko‘rishimiz mumkinki, 2020- yilning yanvar-iyun oylari davomida eng yuqori o‘sish sur’atlari iyun oyida kuzatilgan.

TOVARLAR VA XIZMATLAR IMPORTINING O‘ZGARISH SUR’ATLARI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyun, % da)

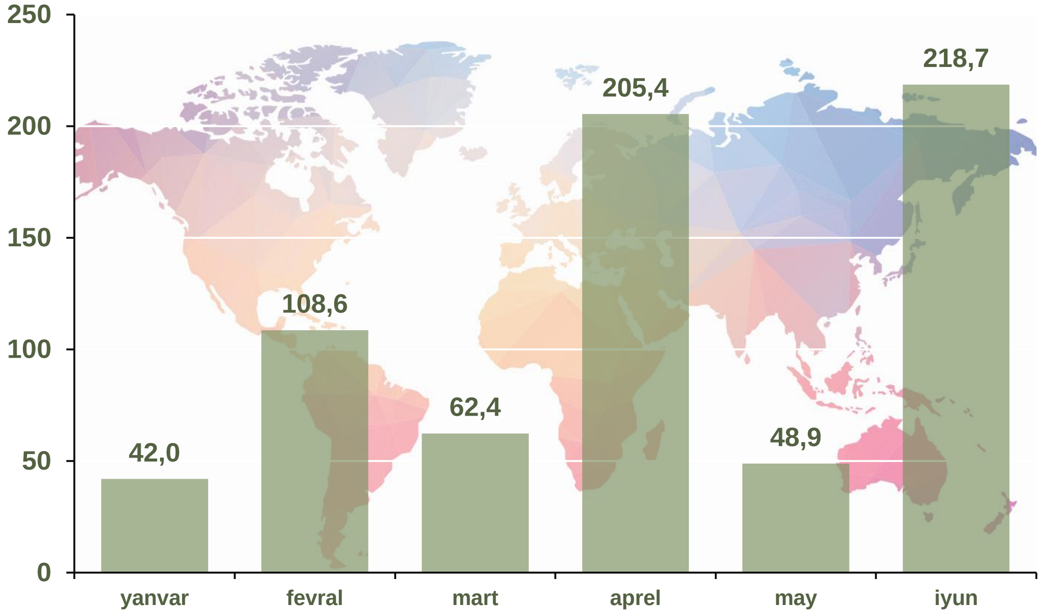

Shuningdek, tovar va xizmatlar importi o‘zgarish sur’atlarining tahliliga asosan, 2020- yilning iyun oyida import qilingan tovar va xizmatlar may oyiga nisbatan169,8 % gako‘paygan.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASIGA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARDAN AMALGA OSHIRILGAN IMPORT HAJMI (yanvar-iyun)

Davlatlar	Mln. AQSH dollari		Ulushi, % da		O`rni	
	2019- y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.
Rossiya Federatsiyasi	16,4	18,1	10,6	21,6	3	1
Xitoy Xalq Respublikasi	44,5	17,6	28,7	21,0	1	2
Koreya Respublikasi	21,8	16,8	14,0	20,0	2	3
Qozog`iston	13,3	8,1	8,6	9,7	5	4
Vyetnam	6,6	5,9	4,3	7,1	6	5
Latviya	2,3	2,2	1,5	2,6	8	6
Ruminiya	1,3	1,3	0,8	1,5	10	7
Eron	3,5	1,0	2,3	1,2	7	8
Qatar	0,7	0,9	0,5	1,1	11	9
Polsha	2,0	0,9	1,3	1,1	9	10
Avstriya	0,1	0,9	0,0	1,0	12	11
Turkiya	14,1	0,9	9,1	1,0	4	12

XIZMATLAR IMPORTI TARKIBI (yanvar-iyun, % da)

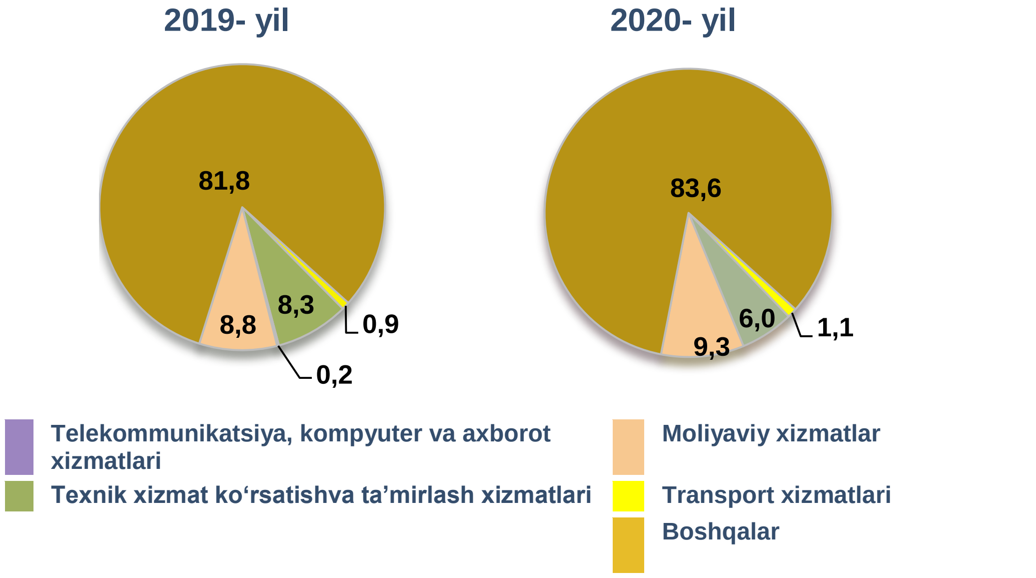

Xizmatlar importi hajmi 5,2 mln. AQSh dollarini yoki jami import hajmining 6,2 % ini tashkil etdi va 2019- yilning shu davriga nisbatan 82,5 % ni tashkil etdi. Xizmatlar importi tarkibining asosiyulushi boshqa ish yuzasidagi xizmatlar (83,6 %) va moliyaviy xizmatlar (9,3 %) dan iborat bo'ldi.

TOVARLAR VA XIZMATLAR IMPORTI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyun, mln. AQSh dollari)

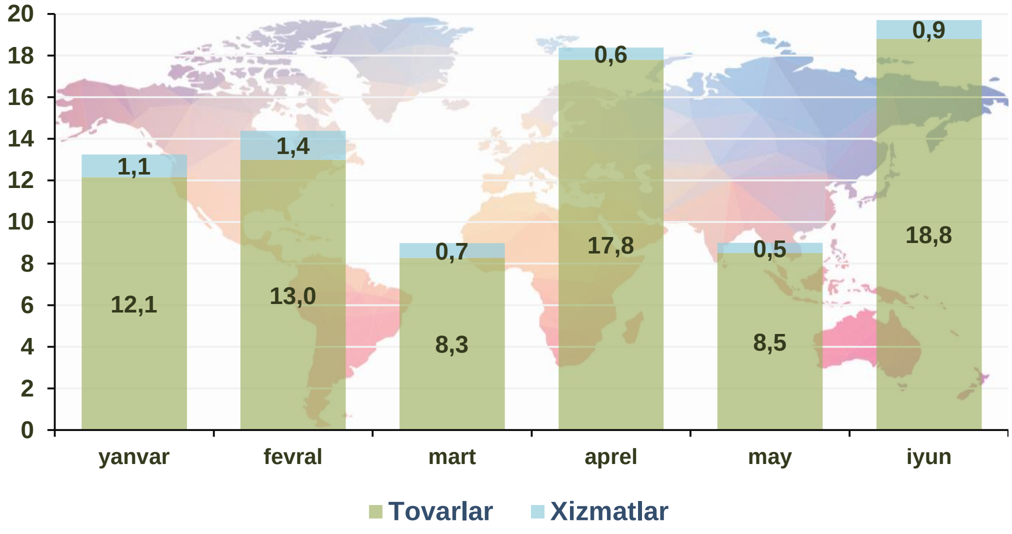

Shu bilan birga ta'kidlab o'tish kerakki, Qoraqalpog'iston Respublikaga import qilinayotgan tovar va xizmatlar iyun oyida, may oyiga nisbatan 10,7 mln. AQSh dollarga ko'p import qilingan bo'lib, shundan tovarlar 10,3 mln. AQSh dollarga, xizmatlar esa 0,4 mln. AQSh dollarga ko'p import qilingan.

RESPUBLIKA IMPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR-NING ULUSHI (yanvar-iyun, % da)

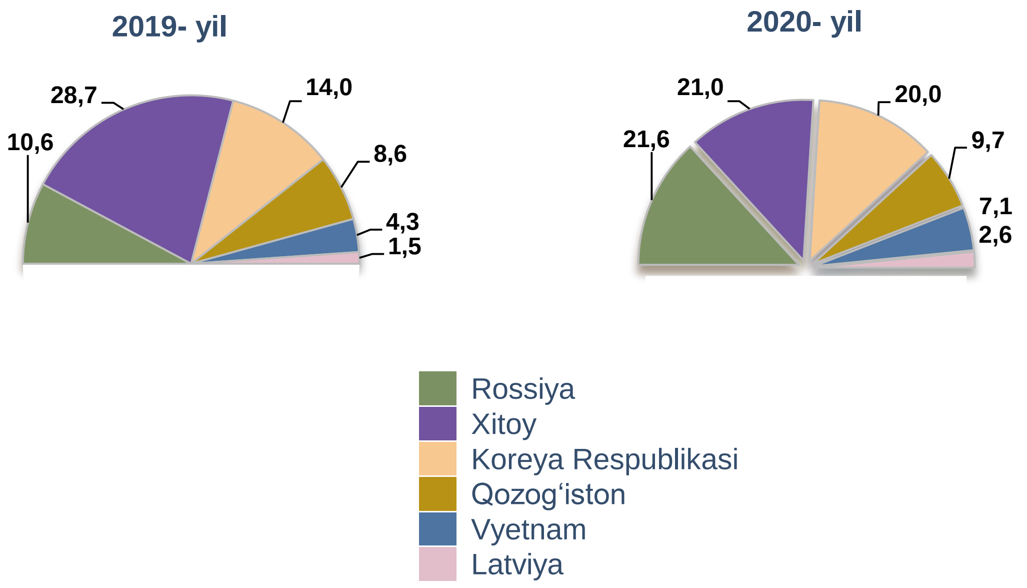

2020- yilning yanvar-iyun oylarida respublikaga 40 dan ortiq xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan. Shulardan 6 ta eng yirik bo‘lgan Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Koreya Respublikasi, Qozog‘iston, Vyetnam va Latviya hamkor davlatlaridan jami import hajmi 68,7 mln. AQSh dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 82,0 % ini tashkil qiladi.

Yuqorida qayd etib o‘tilganidek, import tarkibida asosiy ulushni tashkil qilayotgan mashina va asbob-uskunalar, oziq-ovqat mahsulotlari hamda kimyo mahsulotlari va buyumlari asosan qaysi davlatlardan respublikamizga olib kirilayotganligini quyidagi sxemalardan ko‘rish mumkin.

MASHINA VA ASBOB-USKUNALAR IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyun)

DAVLAT NOMI	XITOY	VYETNAM	ROSSIYA	KOREYA RESPUBLIKASI	SHVEYT-SARIYA
Ming AQSH doll.	12 208,1	5 824,1	3 192,6	936,6	771,4
2019- yilning shu davriga nisbatan, % da	29,2	89,2	107,4	24,5	15,1 b.
Ulushi, % da	45,4	21,7	11,9	3,5	2,9

OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyun)

DAVLAT NOMI	QOZOG‘ISTON	ROSSIYA	POLSHA	BELARUS
Ming AQSH doll.	7 809,3	3 761,3	638,6	62,1
2019- yilning shu davriga nisbatan, % da	69,7	2,2 b.	-	-
Ulushi, % da	63,1	30,4	5,2	0,5

KIMYO MAHSULOTLARI VA BUYUMLARI IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyun)

DAVLAT NOMI	KOREYA RESPUBLIKASI	XITOY	QATAR	BELGIYA	LATVIYA
Ming AQSH doll.	7 929,0	2 865,1	940,6	649,5	434,6
2019- yilning shu davriga nisbatan, % da	107,4	4,2 b.	127,0	118,3	169,6
Ulushi, % da	53,6	19,4	6,4	4,4	2,9

Yurtimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar va dunyo mamlakatlari bilan olib borilayotgan mustahkam aloqalar natijasida mamlakatimizning eksport salohiyati oshib bormoqda.

Shuningdek, hukumatimiz tomonidan bir qator soliq, bojxona imtiyozlariningyaratilishi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilishva raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarilishi milliy mahsulotlarimizni tashqi bozorlarda mustahkam o‘rin egallashlari uchun zamin yaratmoqda.

.

**Tashqi iqtisodiy faoliyat
va savdo statistikasi bo`limi
Tel.: 61 224-92-06**